

POSTVERKSAMHET 1996

Sveriges officiella statistik

Statens Institut för KommunikationsAnalys

POSTVERKSAMHET 1996

Förord

Postverksamhet är ett av de statistikområden som Statens institut för kommunikationsanalys (SIKA) getts ansvar för. SIKA har i uppdrag att publicera en årlig officiell statistik om postverksamhet från och med år 1999.

Föreliggande rapport är den andra undersökningen med inriktning på postbefordran som Statistiska centralbyrån (SCB) genomfört på uppdrag av SIKA och avser år 1996. Fram till avregleringen av postmarknaden svarade Postverket för all statistik på området.

Postmarknaden i Sverige var under 1996 liten med ett fåtal små och en dominerande postoperatör. Detta har gjort att sekretessproblemen varit stora vid genomförandet av undersökningen. I takt med att fler operatörer träder in på marknaden och genom god samverkan med branschen är förhoppningen att dessa problem ska minska.

Huvudförfattare av rapporten är Anna Björk vid SCB och Helena Asp vid SIKA har varit redaktör. Värdefulla synpunkter på innehållet har lämnats av Sten Selander vid Post- och telestyrelsen. SIKA vill även tacka uppgiftslämnarna för gott samarbete.

Statens institut för kommunikationsanalys i april 1999

Staffan Widlert

Innehåll

SAMMANFATTNING	7
SUMMARY	8
1 BAKGRUND OCH SYFTE	9
1.1 Definitioner.....	9
1.2 Historik och utveckling.....	10
2 BRANSCHENS STRUKTUR.....	13
2.1 Postverksamhet.....	13
2.2 Bud- och kurirverksamhet	14
2.3 Tidningsdistribution.....	15
3 RESULTAT.....	17
3.1 Antal företag	17
3.2 Rörelsens intäkter	18
3.3 Rörelsens kostnader	19
3.4 Sysselsatta.....	20
3.5 Trafikvolym	20
3.6 Antal kontor, filialer, brevlådor	22
3.7 Elektroniska försändelser.....	23
4 UNDERSÖKNINGENS GENOMFÖRANDE	25
4.1 Population och urval	25
4.2 Tid.....	26
4.3 Tillförlitlighet	26
5 ANNAN STATISTIK OM BRANSCHEN.....	29
5.1 Jämförbarhet med annan statistik	29
5.2 Omsättning enligt momsmaterialet.....	30
5.3 Finansstatistik för företag	30
6 TILLGÄNGLIGHET	31
6.1 Primärmaterialet	31
6.2 Upplysningar.....	31
Bilagor Enkäter.....	33

Teckenförklaringar

- Intet finns att redovisa
- . Uppgift kan ej förekomma
- .. Uppgift ej tillgänglig eller alltför osäker för att redovisas
- 0 Mindre än 0,5 enheter

Contents

SUMMARY IN SWEDISH	7
SUMMARY IN ENGLISH.....	8
1 BACKGROUND AND AIM.....	9
1.1 Definitions.....	9
1.2 History and development	10
2 STRUCTURAL INFORMATION FROM THE BUSINESS REGISTER.....	13
2.1 Postal services	13
2.2 Delivery and courier services	14
2.3 Distribution of newspapers	15
3 RESULTS FROM THE SURVEY OF 1996.....	17
3.1 Number of enterprises	17
3.2 Operating income	18
3.3 Operating costs.....	19
3.4 Employment	20
3.5 Traffic volume.....	20
3.6 Number of post offices, branches and letterboxes	22
3.7 Electronic mail items.....	23
4 FACTS ABOUT THE SURVEY	25
4.1 Population and sample	25
4.2 Reference period	26
4.3 Reliability.....	26
5 OTHER STATISTICS ON POSTAL SERVICES.....	29
5.1 Comparability to other statistics.....	29
5.2 Operating income according to the V.A.T. register	30
5.3 Annual accounting data for enterprises.....	30
6 AVAILABILITY	31
6.1 Primary data	31
6.2 Information.....	31
Annex: Questionnaires	33

Explanations of symbols

- Magnitude nil
- . Data not applicable
- .. Data not available or too unreliable to be presented
- 0 Magnitude less than half of unit employed

Sammanfattning

Statens institut för kommunikationsanalys (SIKA), som är ansvarig myndighet för den officiella statistiken om postverksamhet, gav Statistiska centralbyrån (SCB) i uppdrag att under hösten 1998 genomföra en enkätundersökning om postverksamheten 1996 och 1997. I undersökningen ingick både bolag och personliga företag.

Med postverksamhet avses näringsgrenarna SNI64110 "Postbefordran via Postverket" samt SNI64120 "Annan postbefordran" enligt Svensk näringsgrensindelning (SNI). Även företag, oavsett SNI-bransch, med tillstånd från Post- och telestyrelsen att bedriva postverksamhet ingick i undersökningen. I föreliggande rapport redovisas undersökningsresultat avseende postverksamheten 1996.

I korthet gav undersökningen följande resultat för 1996:

- 1996 fanns det 140 aktiva företag i de berörda branscherna. Dessa sysselsatte sammanlagt 48 200 årspersoner.
- 1996 omsatte företagen 21,1 miljarder kronor. Rörelsekostnaderna uppgick till 21,0 miljarder kronor.
- 1996 sändes ca 3,6 miljarder adresserade försändelser upp till två kilo inom landet.

Undersökningen är den andra undersökningen med inriktning på postbefordran som SCB genomfört på uppdrag av SIKA. Fram till avregleringen av postmarknaden år svarade Postverket för all statistik på området.

1997 års resultat presenteras i rapporten *Postverksamhet 1997*.

Summary

During 1998 Statistics Sweden carried out a questionnaire survey about postal services. The reference period was the year 1996 and 1997 and the survey was conducted on commission by the Swedish Institute for Transport and Communications Analysis, SIKA.

Results for the reference year 1996 are published in this report. Results for the reference year 1997 are published in the report *Postal services 1997*.

The survey concerned both companies and sole proprietorships within the sub-sectors 64.110, National post services, and 64.120, Courier services other than national post services, according to NACE Rev.1. The survey also concerned enterprises, irrespective of sector, with permission from the National Post and Telecom Agency to carry out postal services.

The survey of postal services gave in short the following results for 1996:

- There were about 140 enterprises with totally 48 200 year people employed in 1996.
- The operating income and operating costs amounted to 21.1 and 21.0 billion SEK respectively in 1996.
- In 1996 about 3.6 billion addressed postal items up to two kilos were sent within the country.

This is the second time the industry as a whole is surveyed by Statistics Sweden on commission by SIKA. Until the deregulation of the market the public owned Postverket provided statistics for the industry.

1 Bakgrund och syfte

Undersökningen av branscherna SNI64110 Postbefordran via Postverket samt SNI64120 Annan postbefordran enligt svensk näringsgrensindelning (SNI) är genomförd av Statistiska centralbyrån (SCB) på uppdrag av Statens institut för kommunikationsanalys (SIKA). SIKA är statistikansvarig myndighet för den officiella statistiken om postverksamhet. Undersökningen, som genomfördes första gången avseende år 1995, har fortfarande karaktären av provundersökning men ska ligga till grund för framtida årliga undersökningar avseende operatörerna inom postverksamhet. Statistiken ska åskådliggöra bland annat tjänster, hanterade volymer, rörelsens intäkter och kostnader samt sysselsättning.

Tidigare har branschen SNI64120 Annan postbefordran ingått i en årlig transportstatistisk undersökning (publicerad i SCB:s serie Statistiska meddelanden, Se 17 SM), där inriktningen har varit företagets tillhandahållande av transporttjänster.

Denna studie avser enbart producenterna av post- och befordringstjänster. För att ge en heltäckande beskrivning av postverksamhet i Sverige är det nödvändigt att belysa verksamheten även från konsumentens sida. Studier av olika individers och grupperns nyttjande av traditionell ytpost som medel vid informationstransporter kan här vara av intresse.

År 1993 ändrades reglerna på den svenska post- och befordringsmarknaden då Postens monopol på befordran av brev upphörde. Den 31 december 1998 fanns 82 företag med postverksamhet anmälda hos Post- och telestyrelsen (PTS), som är tillsyns- och tillståndsmyndighet för branschen. Myndigheten har bl.a. till uppgift att följa utvecklingen på postområdet och bevaka att den grundläggande postservicen motsvarar samhällets behov.

1.1 Definitioner

Med postverksamhet avses i nuvarande lag regelbunden befordran av brev och/eller paket mot avgift. Brev och paket som hanteras i postverksamhet utgör postförsändelser.

Med brev avses adresserade postförsändelser som är inneslutna i kuvert eller annat omslag och som väger högst 2 kg. Vykort, brevkort och liknande försändelser jämställs med brev vid tillämpning av lagen.

Med paket avses adresserade postförsändelser som väger mer än 2 kg.

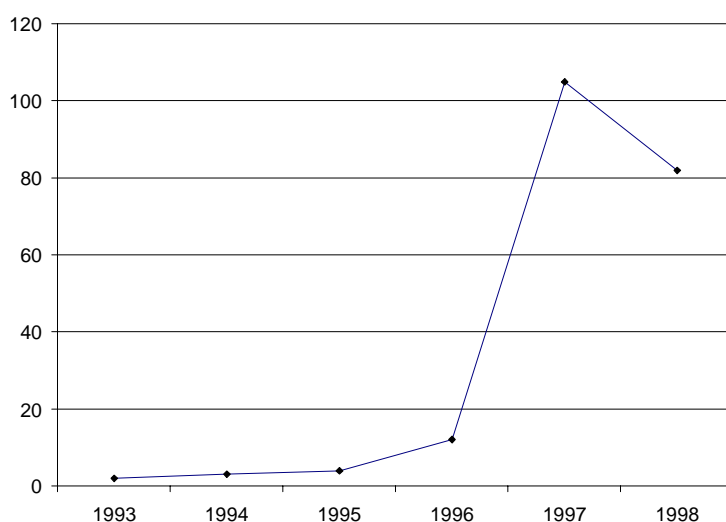
1.2 Historik och utveckling

Den 1 januari 1993 upphörde Postens monopol på att förmedla brev. Den 1 mars 1994 trädde postlagen i kraft och samtidigt ombildades Postverket till Posten AB. I samband med detta beslöt riksdagen att regeringen skulle teckna ett avtal med Posten AB om en rikstäckande post- och kassaservice, pristak för privatpersoners brevbefordran, skyldighet att mot ersättning ta hänsyn till de handikappades behov samt att delta i totalförsvarsplaneringen m.m.

Under 1993 började företag att ta upp konkurrensen med Posten AB. Från den 1 mars 1994 till och med den 31 december 1996 räckte det med att anmäla till PTS att man ämnade bedriva postverksamhet. Från och med den 1 januari 1997 krävs tillstånd att bedriva postverksamhet.

Enligt postlagen skall sökanden beviljas tillstånd endast om denne har förutsättningar att bedriva postverksamhet på sådant sätt att rimliga krav på tillförlitlighet tillgodoses och att skyddet för avsändarens och mottagarens personliga integritet upprätthålls.

Till och med 1994 hade PTS beviljat fyra företag att bedriva postverksamhet. Därefter har antalet företag ökat kraftigt och den 31 december 1997 hade 105 företag tillstånd att bedriva postverksamhet. Under 1998 har trenden vänt och den 31 december 1998 hade antalet företag med tillstånd sjunkit till 82. Dessa företag är huvudsakligen små och bedriver sin verksamhet lokalt. Företagen ger ut egna frimärken eller har egna distributörsbeteckningar på försändelserna.

Figur 1.1. Antal postoperatörer den 31 december respektive år.

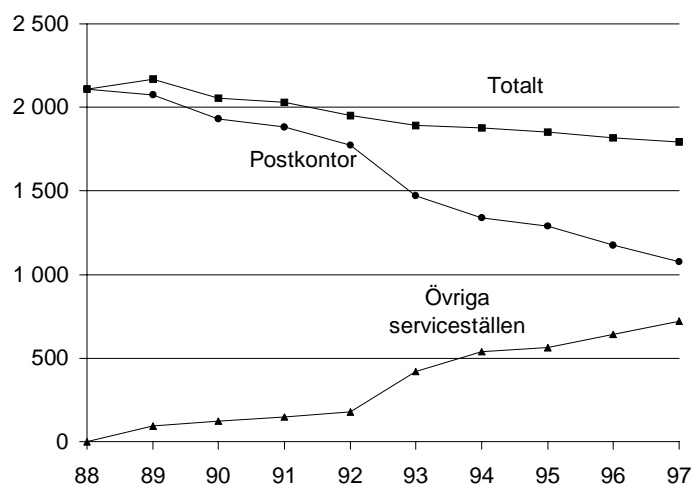
Number of postal operators on December 31st resp. year.

Källa/Source: PTS/National Post & Telecom Agency

De nya postoperatörerna utgörs av en heterogen grupp med allt från enmansföretag till företag med många anställda. Bland de nya postoperatörerna återfinns bland annat före detta postanställda, tidningsdistributionsföretag och idrottsföreningar. Gemensamt är att nästan alla tecknat avtal med Svensk Adressändring AB (SvAAB). Detta bolag har som syfte att tillhandahålla system för adressändringar och eftersändning av fysiska försändelser samt att som agent för postbefordringsföretagen utföra vissa infrastrukturella tjänster på området.

Posten AB har av staten ålagts att tillhandahålla en daglig och rikstäckande post- och kassaservice. Dessa två åtaganden tillhandahålls genom stadsbrevbäring, via postkontor eller Post i Butik samt lantbrevbäring. Posten AB har förändrat sin verksamhet de senaste åren, bland annat har antalet traditionella postkontor minskat. Posten AB har också valt att samarbeta med detaljhandeln genom att lansera Post i butik, vilket innebär att i en butik tillhandahålla Postens grundläggande tjänster antingen av Posten i egen regi eller butiks innehavaren som entreprenör.

Postkontor på entreprenad, dvs. postkontor i samarbete med detaljister eller banker, infördes under 1989 då 94 entreprenadkontor öppnades. Antalet har därefter ökat och 1997 fanns 730 sådana kontor. Antalet traditionella postkontor uppgick 1997 till ca 1 095.

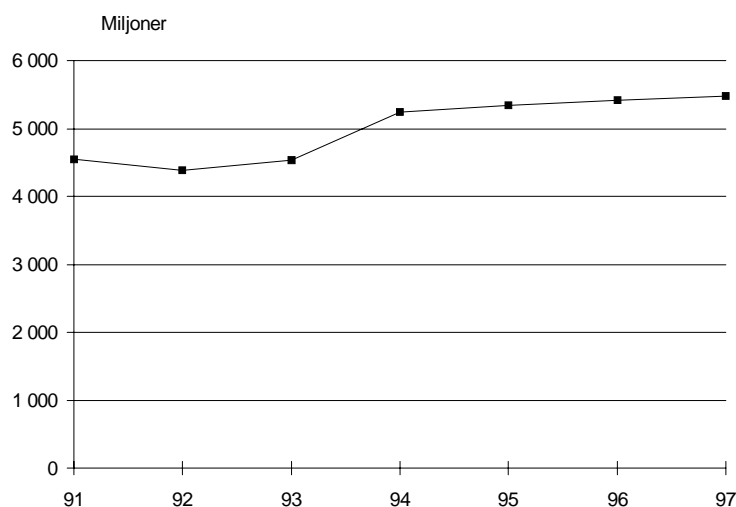

Figur 1.2. Antal postkontor och övriga serviceställen 1988–97

Number of post offices and other outlets 1988-1997

Källa/Source: Posten AB.

Antalet transaktionsvolymerna på postkontoren har under samma period minskat betydligt. Enligt uppgifter från Posten AB har transaktionsvolymerna minskat med ca. 50 procent mellan åren 1989 och 1998.

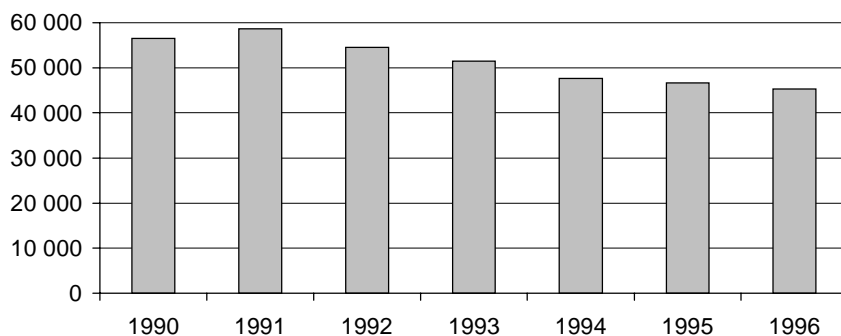
Figur 1.3. Antal postförsändelser förmedlade av Posten AB 1988–97, miljoner.

Number of postal items distributed by Posten AB 1988–1997, millions.

Källa/Source: Posten AB.

Antalet postförsändelser förmedlade av Posten AB har däremot ökat. Mellan åren 1991 och 1997 ökade antalet försändelser med 931 miljoner eller 25 procent, till totalt 5 483 miljoner. Ny beräkningsmetod gäller dock från och med år 1994. Med postförsändelse avses här brevörsändelser inklusive tidningar samt paket. Trots att telefax, elektronisk post och andra tekniker för elektronisk överföring har utvecklats starkt under denna period har alltså antalet postförsändelser ökat.

Mellan åren 1990 och 1996 minskade antalet anställda inom postverksamhet med nära 11 300 personer eller 22 procent. Det är framför allt anställda inom Posten AB som blivit färre. Antalet anställda minskade här med drygt 14 900 eller 27 procent mellan åren 1990 och 1996.

Figur 1.4. Antal anställda inom postverksamhet 1990–96.

Number of employed in postal services 1990–96.

Källa/Source: SCB/Statistics Sweden.

2 Branschens struktur

2.1 Postverksamhet

Alla aktiva svenska företag finns registrerade i Centrala Företags- och arbetsställeregistret (CFAR) hos SCB. Företagen är branschklassificerade utifrån sin huvudsakliga verksamhet och tilldelas en branschkod enligt Svensk näringsgrensindelning, SNI92. Företagen kan också bedriva annan kompletterande verksamhet, vilken klassificeras som sekundär verksamhet.

Ett företag som har huvuddelen av sina anställda sysselsatta med att utföra transporter kommer att klassas som åkeri, dvs. till branschkod SNI60240. Detta oavsett till vem man har sålt transporten eller vad man transporterar. Detta innebär att ett åkeri som transporterar livsmedel till en livsmedelsbutik eller post/småpaket kommer att bibehålla sin klassificering som åkeri.

För livsmedelsbutiken eller postföretaget redovisas kostnaden för transporter endast som ”inköp av extern tjänst” om ett åkeri har anlåtats. Om transportverksamheten helt sker inom det egna företaget är det oftast redovisat som en transportkostnad, men inte alltid möjlig att identifiera. Ett tredje alternativ är där transportarbetet för en sammanhållen företags grupp (koncern) är satt på eget bolag. Kostnaderna för transporten blir i detta fall att betraktas som en intern leverans. När internfaktureringen i en bransch är stor, som den är i branschen postbefordran, finns det risk för övervärdering av produktionen eftersom begreppet intern leverans inte har uppmärksammats. Genom nära kontakter med uppgiftslämnarna har vi försökt eliminera detta problem.

Följande branscher ingick i undersökningen enligt SNI92:

- 64110 Postbefordran via Postverket
- 64120 Annan postbefordran

Postens verksamhet redovisas till följd av avtalet med staten om en rikstäckande post- och kassaservice m.m. i SNI64110 med undantag för Postgiroverksamhet, Postens bankverksamhet och annan finansförmedling (jämför med SNI65120 Annan bankverksamhet).

SNI64120 Annan postbefordran omfattar mottagning, transport och utdelning av brev och småpaket som utförs av andra än Posten AB. Även bud- och kurirverksamhet samt utbärning av dagstidningar ingår.

Undermeningen i annan postbefordran är att fånga upp postbefordran som kan jämföras med Postens tjänst. För att företag ska bedömas som postförmedlande företag ska de tillhandahålla hela tjänsten av postbefordran. Det vill säga insamla samt distribuera densamma. Dock kan tjänsterna köpas in.

Dessa företag är en ny företeelse inom svenskt näringsliv och de gavs möjlighet att verka då lagstiftningen ändrades och Posten AB förlorade monopolet på att förmedla brev inom Sverige. Under 1996 bedrev 29 företag postverksamhet

Posten AB är den dominerande aktören på marknaden. Samtidigt med avregleringen genomförde Posten AB strukturförändringar i sin organisation och lät bolagisera vissa av de olika verksamheterna som omfattar postbefordran samt lät dessa bolag konkurrera med privata alternativ.

Denna förändring innebar att Postens åkeriverksamhet utför transporter som inte kan betraktas som postbefordran samtidigt som åkerier (SNI60240) som inte har någon koppling till posten utför transporter åt posten som i sig är en transport men skulle kunna ses som postbefordran.

Ett fenomen som har existerat sedan länge är intern postbefordran inom större företag, myndigheter och organisationer. Denna typ av aktivitet klassas inte som postbefordran och kräver därmed inte tillstånd från PTS.

Omfattningen av intern postbefordran är svår att skatta. Verksamheten kan beskrivas på följande sätt: Ett större företag befinner sig på två orter mellan vilka det förekommer intern postgång. Insamlingen av försändelser organiseras centralt och tjänsten utförs vanligtvis av vaktmästeriet. Transporten av försändelser mellan de olika orterna köps in från något åkeri. Den slutliga utdelningen sker av det lokalt placerade vaktmästeriet. Intern postbefordran ska, om den kan mätas, rent företagsekonomiskt redovisas som inköp av tjänst hos företaget om annat externt företag är inblandat där postbefordran förekommer. Åkeriet som har sålt sin tjänst redovisar detta som transportintäkt.

2.2 Bud- och kurirverksamhet

Företag med bud- och kurirverksamhet hämtar försändelsen hos avsändaren, genomför transporten och levererar slutligen försändelsen till mottagaren. Dessa företag har normalt inga kontor som tar emot eller lämnar ut försändelser. De har heller inga centrala sorteringsplatser. Företagen har däremot en sambandscentral dit kunderna vänder sig. Denna sambandscentral fyller också funktionen att dirigera buden eller kurirerna.

Verksamhetens karaktär kan delas in i tre kategorier:

- a) bud/kurir som äger sin bil, har sitt eget företag och inga anställda
- b) bud/kurir som äger sin bil och har eget företag men är kopplade till ett större företag
- c) större företag med bilar och anställd personal.

Verksamhetens organisationsuppbyggnad påminner om taxibranschen. Ett allt vanligare inslag av transportmedel för bud/kurir, speciellt i tätorter, är cykel.

Flera av de större budfirmorna har en betydande andel av lättgodsmarknaden och dess verksamhet karakteriseras som spedition. Deras naturliga branschtillhörighet blir därmed SNI 63400 Annan transportförmedling.

Taxinäringen är en gren som tränger in på bud- och kurirverksamhetens område. Detta är en bransch som har en likartad struktur och organisation som bud- och kurirföretagen. Detta har inneburit att taxiföretagen även erbjuder bud- och kurirtjänster.

2.3 Tidningsdistribution

Sista fasen i distributionen av dagstidningar ingår i SNI 64120 Annan postbefordran, dvs. hämtandet av tidning av tidningsbudet vid en lokal utlämningsplats och utlämnandet till slutkonsumenten (prenumeranten). Däremot ingår inte själva transporten av tidningar.

Omfattningen av denna sista fas är svår att mäta på grund av att verksamheten kan vara så olika organiserad.

- Verksamheten kan vara integrerad med moderverksamheten, dvs. tidningsföretaget, och redovisas då i en annan SNI kod.
- Tidningsföretaget har bildat ett särskilt bolag för tidningsdistributionen och har ett kommissionärsförhållande med detta.
- Flera tidningsföretag har gått samman och bildat ett bolag som har hand om både transporter samt utdelningen av tidningarna.

3 Resultat

Resultaten presenteras uppdelade på företag som bedriver postverksamhet, företag med bud och kurirverksamhet samt företag som distribuerar dagstidningar oavsett om de i CFAR har branschkoderna SNI 64110, 64120 eller är s.k. PTS-företag (företag med tillstånd från Post- och telestyrelsen). Uppdelningen baseras på uppgifter som företagen själva angett på enkäten. Inom respektive verksamhet redovisas företagen fördelade i storleksgrupper efter antalet anställda i CFAR.

3.1 Antal företag

Undersökningen omfattade 263 företag. Av dessa hade 30 företag fel branschtillhörighet, 87 företag var inte aktiva p.g.a. att de antingen var nedlagda, hade gått i konkurs eller var vilande. Bortfallet representerades av sex företag, alla enskilda näringsidkare.

Sex av företagen inom Postkoncernen ingick i undersökningen och redovisas som ett företag.

Tabell 3.1. Antal företag med postverksamhet 1996

Number of enterprises with postal services 1996.

Företagets huvud- sakliga verksamhet <i>Main activity of the enterprise</i>	Företagsstorlek, antal anställda <i>Size of enterprise, number of employees</i>			Samtliga <i>All</i>
	0–9	10–49	50–	
Postbefordran	27	-	2	29
Bud-/kurirverksamhet	92	10	0	102
Tidningsdistribution	1	3	5	9
Totalt aktiva företag	120	13	7	140
Fel bransch				30
Nedlagd/konkurs/vilande				87
Bortfall				6

Resultatredovisningen baseras på 140 aktiva företag fördelade enligt ovan. Det innebär en ökning av antal företag med 37 procent jämfört med 1995. I stället för SNI-branscher har vi som tidigare nämnts valt att redovisa resultatet fördelat efter

företagens huvudsakliga verksamhet enligt tabellen ovan för att försöka lyfta fram den egentliga postverksamheten i Sverige. Företagen som ingår under rubriken "Postbefordran" återfinns till största delen i SNI 64120 "Annat postbefordran". Under samma rubrik redovisas även de företag som huvudsakligen har en annan branschtillhörighet än SNI 641 men som av PTS beviljats tillstånd att bedriva postverksamhet.

I rapporten har postverksamhet använts som ett samlat begrepp för postbefordran, bud- och kurirverksamhet samt tidningsdistribution.

3.2 Rörelsens intäkter

I rörelsens intäkter ingår försäljning av varor och tjänster samt övriga rörelseintäkter. Varken finansiella intäkter, rabatter eller moms ingår i intäktsbegreppet.

Totala rörelseintäkter för företag med postbefordran, bud- och kurirverksamhet samt tidningsdistribution uppgick 1996 till 21 103 miljoner kr.

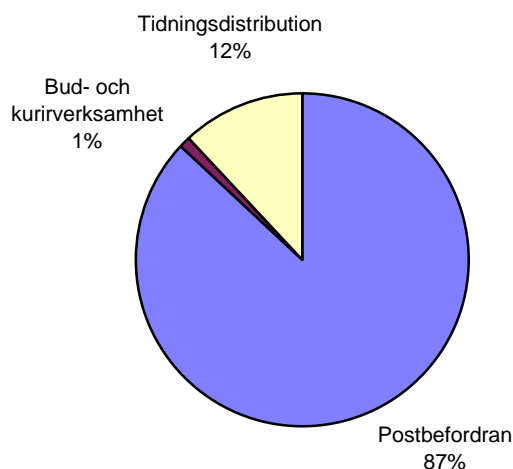
Tabell 3.2. Summa rörelseintäkter 1996 för företag som bedriver postverksamhet fördelade efter antal anställda enligt CFAR, 1000-tal kr

Operating income 1996 by enterprises with postal services by number of employees according to the Central Business Register, Thousands of SEK.

Företagets huvudsakliga verksamhet <i>Main activity of the enterprise</i>	Företagsstorlek, antal anställda <i>Size of enterprise, number of employees</i>			Samtliga <i>All</i>
	0–9	10–49	50–	
Postbefordran	13 757	-	18 347 768	18 361 525
Bud-/kurirverksamhet	117 423	111 186	-	228 609
Tidningsdistribution	..	45 301	2 467 924	2 513 225
Totalt	131 180	156 487	20 815 692	21 103 359

Rörelseintäkternas fördelning på olika verksamhetsområden enligt tabellen ovan visar att det var området "Postbefordran" som dominerade med 87 procent av intäkterna. Sedan följde "Tidningsdistribution" med 12 procent samt "Bud/kurirverksamhet" med 1 procent av de fördelade rörelseintäkterna.

Av de totala rörelseintäkterna svarade företag med minst 50 anställda för 99 procent av intäkterna, medan andelen rörelseintäkter uppgick till ca 0,5 procent i både gruppen 0–9 och gruppen 10–49 anställda.

Figur 3.1. Rörelseintäkternas fördelning efter företagets huvudsakliga verksamhet 1996.

Operating income by main activity of the enterprise 1996.

3.3 Rörelsens kostnader

I undersökningen efterfrågades även företagets kostnader i rörelsen. Dessa omfattar inte finansiella och extra ordinära kostnader, skatt och inte heller avskrivningar. Rörelsekostnaderna angavs exklusive moms och med erhållna rabatter fråndragna.

Tabell 3.3. Totala kostnader 1996 för företag som bedriver postverksamhet fördelade på antal anställda enligt CFAR, 1000-tal kronor.

Postal services: operating costs 1996 by enterprises with postal services, Thousands of SEK.

Företagets huvudsakliga verksamhet <i>Main activity of the enterprise</i>	Företagsstorlek, antal anställda <i>Size of enterprise, number of employees</i>			Samtliga <i>All</i>
	0-9	10-49	50-	
Postbefordran	11 412	-	18 356 995	18 368 407
Bud-/kurirverksamhet	98 581	114 108	-	212 689
Tidningsdistribution	.	43 132	2 400 169	2 443 301
Totalt	109 993	157 240	20 757 164	21 024 397

De totala rörelsekostnaderna 1996 uppgick till 21 024 miljoner kr. Företag med postbefordran som huvudsaklig verksamhet svarade för 87 procent av de totala kostnaderna.

3.4 Sysselsatta

Sysselsättningen redovisades i enkäten uttryckt i antal årspersoner. Med årspersoner menas den totalt arbetade tiden för samtliga som arbetar i företaget, dividerad med normal arbetstid för en person som arbetar heltid.

Antal sysselsatta omräknat till årspersoner uppgick till 48 200 för 1996, vilket innebär en ökning på drygt en procent jämfört med 1995. Här ingår både anställda samt övriga företagare. Antal årspersoner i de två minsta storleksgrupperna har ökat samtidigt som en minskning uppmättes för företag med minst 50 anställda.

Tabell 3.4. Antal årsanställda fördelat på företag som bedriver postverksamhet 1996 fördelade på antal anställda enligt CFAR.

Postal services: number of employees 1996 by number of employees according to the Central Business Register.

Företagets huvudsakliga verksamhet <i>Main activity of the enterprise</i>	Företagsstorlek, antal anställda <i>Size of enterprise, number of employees</i>			Samtliga <i>All</i>
	0–9	10–49	50–	
Postbefordran	34	-	41 212	41 246
Bud-/kurirverksamhet	160	169	-	329
Tidningsdistribution	.	90	6 546	6 636
Totalt	194	259	47 758	48 211

Enligt diagram 4 på sidan 12, som bygger på uppgifter från finansstatistiken för företag minskade antalet anställda mellan 1995 och 1996. Att olika resultat på sysselsättningsutvecklingen erhållits beror huvudsakligen på att i föreliggande undersökning ingår hela Postkoncernen med undantag för den finansiella verksamheten (Postgirot, Postens bankverksamhet o.d.) medan endast de företag i Postkoncernen som klassificerats som SNI 641 ingår i finansstatistiken. Strukturförändringar inom Posten, bland annat i form av s.k. outsourcing, har därmed påverkat sysselsättningsförändringen i bransch SNI 641 i finansstatistiken men inte på motsvarande sätt i denna undersökning.

3.5 Trafikvolym

Trafikvolymerna redovisas enbart utifrån uppgifter i besvarade enkäter. Bortfallet har inte kunnat korrigeras med administrativt material, vilket innebär att redovisat resultat baseras på färre företag än för summa intäkter och kostnader.

Företag med bud- och kurirverksamhet uppgav att de hade svårt att uppskatta antalet försändelser eftersom antal försändelser per kurirtjänstupdrag (körning)

varierar kraftigt. På grund av för stort bortfall har volymuppgifter för kurirtjänster inte kunnat redovisas.

Under 1996 skickades ca 5,2 miljarder försändelser, exklusive kurirtjänster och tidningsutdelning. Det är något mer än jämfört med 1995 då antalet försändelser uppgick till ca 5 miljarder.

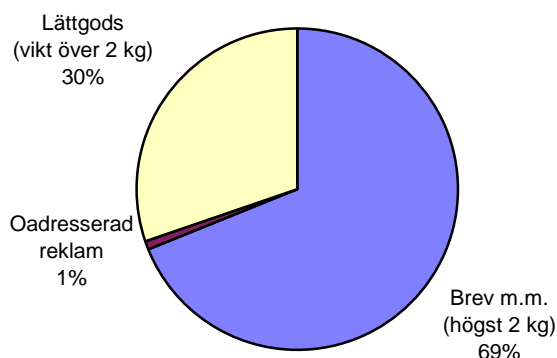
Tabell 3.5. Trafikvolym¹ 1996 för företag med postbefordran, tusental försändelser.
Traffic volume 1996, for enterprises with postal deliveries, thousand postal items.

Försändelser	Totalt	därav export till EU	därav export exkl. EU	därav import från EU	därav import exkl. EU
Postal items	All	of which export to the EU	of which export to the EU excl.	of which import from the EU	of which import to the EU excl.
Brev, adresserade tidningar och re- klam (vikt högst 2 kg)	3 576 412	49 162	38 211	91 321	33 635
Lättgods (vikt över 2 kg)	46 908	535	415	511	272
Oadresserad reklam och grupp- reklam	1 575 157

1) Kurirtjänster och tidningsdistribution ingår ej.

Den totala exporten av brevårsändelser under 1996 uppgick drygt 87 miljoner, varav ca 49 miljoner exporterades till länder inom EU och ca 38 miljoner exporterades till länder utanför EU. Importen uppgick 1996 till ca 125 miljoner försändelser. Från länder inom EU importerades ca 91 miljoner försändelser och från länder utanför EU, ca 34 miljoner försändelser.

Uppgifter för export och import av oadresserad reklam och gruppreklam saknas då dessa endast distribueras inrikes.

Figur 3.2. Trafikvolym. Antal försändelser efter typ 1996.

Traffic volume. Number of postal items by kind of item 1996.

I enkäten ingick även en fråga om geografisk fördelning av antalet utdelade brevårsändelser upp till ca 2 kg.

Ca 24 procent av antalet utdelade försändelser svarar Stor-Stockholm¹ för, 13 procent delas ut i region Stor-Malmö² och 11 procent delas ut i Stor-Göteborg³.

De flesta brevårsändelserna, 52 procent, delades ut i övriga områden inom Sverige.

3.6 Antal kontor, filialer, brevlådor

När det gäller antalet kontor, filialer och brevlådor bygger det redovisade resultatet endast på uppgifter som företagen med postbefordran uppgett i enkäten. Resultatet för bud- och kurirföretagen samt tidningsdistributörerna kan inte redovisas på grund av det stora bortfallet.

Företagen skulle uppge antalet stationära enheter (kontor, butiker, bensinstationer, kiosker etc.) för både in- och utlämning av försändelser. Vidare fanns en uppgift gällande stationära enheter med enbart inlämning av försändelser samt en för

¹ **Stor-Stockholm:** Botkyrka, Danderyd, Ekerö, Haninge, Huddinge, Järfälla, Lidingö, Nacka, Salem, Sigtuna, Sollentuna, Solna, Stockholm, Sundbyberg, Tyresö, Täby, Upplands-Bro, Upplands-Väsby, Vallentuna, Vaxholm, Värmdö, Österåker.

² **Stor-Malmö:** Burlöv, Kävlinge, Lomma, Lund, Malmö, Staffanstorps, Svedala, Trelleborg, Vellinge.

³ **Stor-Göteborg:** Ale, Göteborg, Härryda, Kungsbacka, Kungälv, Lerum, Mölndal, Partille, Stenungsund, Tjörn, Öckerö.

enbart utlämning av försändelser. Avslutningsvis fanns en uppgift som avsåg mobila enheter för både in- och utlämning av försändelser, t.ex. lantbrevbäring och en avseende antal brevlådor.

Antalet stationära enheter för både in- och utlämning av försändelser 1996 uppgick till 1 833 stycken och alla var bemannade. Av dessa drevs 65 procent i egen regi. Stationära enheter med enbart inlämning av försändelser var 17 till antalet och enheter med endast utlämning (postboxar) 140 806 stycken.

Av undersökningen framgår att det fanns ca 35 000 brevlådor i Sverige 1996.

3.7 Elektroniska försändelser

En fråga om elektroniska försändelse ingick i enkäten. Av de som besvarat denna fråga hade tre företag elektronisk inlämning och tre företag kunde lämna ut elektroniska försändelser.

4 Undersökningens genomförande

4.1 Population och urval

Undersökningens population består av samtliga verksamma företag inom bolagssektorn och enskilda näringsidkare som enligt CFAR (SCB:s centrala företags- och arbetsställeregister) bedriver verksamhet inom SNI 64110 "Postbefordran via postverket", SNI 64110 "Annan postbefordran" samt samtliga företag, oavsett SNI-bransch, som av Post- och telestyrelsen har fått tillstånd att bedriva postverksamhet.

Annan postbefordran omfattar: mottagning, transport och utdelning av brev och småpaket, kurirverksamhet, utbärning av dagstidningar.

Med verksamma företag menas företag som redovisar skatt för anställd personal (arbetsgivaravgift) eller redovisar moms eller innehar F-skattsedel.

Branschavgränsningen har gjorts på företagsnivå. Ett företag kan bestå av ett eller flera arbetsställen, vilka kan ha olika bransch-koder. Detta innebär att arbetsställen med tjänsteproduktion inom branschen "Annan postbefordran", men som tillhör företag vars huvudsakliga verksamhet bedrivs inom andra områden, ex SNI 60240 Vägtransport av gods, inte ingår i populationen. Omvänt kan företag som ingår i populationen ha arbetsställen som driver annan verksamhet. Det är alltså företagets huvudnäringsgren, som avgör om det tillhör någon av delbranscherna i undersökningen.

Populationen består av samtliga företag med en eller flera anställda samt företag utan anställda. Den totala populationen omfattade vid urvalstillfället 263 företag.

Det totala objektsbortfallet uppgick till sex företag. De var alla enskilda näringsidkare och tillhörde SNI 64120. Antalet felbranschade företag uppgick till 30 stycken där huvuddelen skulle ha tillhört branschen SNI 60240 Vägtransport av gods.

Tabell 4.1. Antal företag med postverksamhet 1996.*Number of enterprises with postal services 1996.*

Företagets huvud- sakliga verksamhet <i>Main activity of the enterprise</i>	Företagsstorlek, antal anställda <i>Size of enterprise, number of employees</i>			Samtliga <i>All</i>
	0–9	10–49	50–	
Postbefordran	27	0	2	29
Bud-/kurirverksamhet	92	10	0	102
Tidningsdistribution	1	3	5	9
Totalt aktiva företag	120	13	7	140
Fel bransch				30
Nedlagd/konkurs/vilande				87
Bortfall				6

4.2 Tid

Undersökningen avser kalenderåret 1996.

Av de svarande företagen hade huvuddelen bokslut per den 31 december 1996. Bokslutskriteriet var att merparten av bokslutsperioden skulle ligga under 1996.

4.3 Tillförlitlighet

Flera osäkerhetskomponenter förekommer i denna undersökning trots att berörda branscher totalundersökts. Undersökningens resultat påverkas av ett relativt stort bortfall vad gäller uppgifter som inte finns tillgängliga i företagens årsredovisningar. Nystartade företag och företag i andra branscher än de undersökta som bedriver postverksamhet är ofullständigt täckta.

Mätning

I undersökningen användes två olika enkäter. En mer omfattande som sändes till företag som enligt CFAR hade tio eller fler anställda, samt en mindre omfattande till företag med 0-9 anställda. Eftersom en stor del av enkätens frågor avsåg postbefordran har företag med i huvudsak annan verksamhet än postbefordran ofta haft svårt att identifiera de frågor som de skulle besvara.

För företag med brutet räkenskapsår avser insamlade uppgifter inte kalenderåret utan det bokslutsår som omfattar merparten av kalenderåret.

Samtliga företag som var med i undersökningens population fick ett frågeformulär utskickat. Detta följdes sedan upp med ett påminnelsekort. Efter ytterligare en tid skickades en ny påminnelse ut tillsammans med ett nytt frågeformulär. Därefter påmindes företagen ytterligare en gång via telefon, inom två månader efter första utskicket.

Då svarsfrekvensen fortfarande var låg skickades det ut ytterligare en påminnelse vilken följdes upp med en extra telefonkontakt.

Bearbetning

Insamlade uppgifter genomgick granskning och vid behov korrigerings. Vid avprickningen av inkomna enkäter gjordes en grov granskning och om uppenbara brister uppdagades kontaktades uppgiftslämnaren för kontroll/komplettering. Granskade enkäter dataregistrerades och i det steget gjordes vissa automatiska validitetskontroller med efterföljande utredningar och eventuella ändringar.

Bortfall

Det totala objektbortfallet var sex företag. Alla var enskilda näringsidkare med SNI 64120 som bransch. Det s.k. partiella bortfallet blev större. Störst blev det bland företag med budbilstransporter som huvudverksamhet.

Företag med bud- och kurirverksamhet uppgav exempelvis att de hade svårt att uppskatta antalet försändelser eftersom antal försändelser per kurirtjänstuppsdrag (körning) varierar kraftigt. Det partiella bortfallet blev här så stort att volymuppgifter för kurirtjänster inte kunnat redovisas.

För att minska bortfallet har det inkomna materialet kompletterats med uppgifter om kostnader och intäkter från årsredovisningar från Patent och Registreringsverket (PRV) samt material från Riksskatteverket (RSV) i form av standardiserade räkenskapsutdrag (SRU).

Täckning

Undertäckning innebär att företag som tillhör undersökningsspopulationen saknas i urvalsramen och därför inte blir undersökta. Ett exempel är företag som startats sent under året. Dessa var inte alltid registrerade i CFAR när urvalsramen fastställdes. Undertäckning förekommer även då företag som inte är registrerade hos PTS men ändå bedriver någon form av postverksamhet är klassificerade på andra branscher i CFAR. Information om undertäckningens omfattning saknas.

Övertäckning utgörs av det motsatta förhållandet. Exempel på övertäckning är företag som felaktigt har en branschkod som motsvarar någon av de branscher som ingår i undersökningen. Antalet felbranschade företag uppgick till 30 stycken

för 1996. Inom branschen SNI 64120 fanns det en betydande övertäckning på grund av att de flesta felbranschade företagen hörde hemma främst bland åkerier SNI 60240.

Nedlagda/ej verksamma företag finns ibland också kvar i urvalsramen och detta kan ge en överskattning på verksamma företag. Nedlagda/ej verksamma företag uppgick till 87 stycken.

5 Annan statistik om branschen

5.1 Jämförbarhet med annan statistik

Det föreligger betydande skillnader mellan olika undersökningar på vilket sätt Posten och dess företag har behandlats. Skillnaderna kan förklaras med hjälp av bilden nedan. Bilden är schematisk och antalet företag eller dess värden överensstämmer inte med verkligheten.

PK	PF	PE
Företag: A Värde: 100 SNI64110	Företag: A Värde: 100 SNI64110	Företag: A Värde: 80 SNI64110
Företag: B Värde: 100 SNI64110	Företag: B Värde: 100 SNI64110	Företag: B Värde: 90 SNI64110
Företag: C Värde: 100 SNI64110	Företag: C Värde: 100 SNI64110	Företag: C Värde: 90 SNI64110
Företag: D Värde: 100 SNI64110	Företag: D Värde: 100 SNI64110	Företag: D Värde: 75 SNI64110
Företag: E Värde: 100 SNIxxxx		Företag: E Värde: 10 SNIxxxx
Företag: F Värde: 100 SNIxxxx		Företag: F Värde: 0 SNIxxxx
Företag: G Värde: 100 SNIxxxx		Företag: G Värde: 0 SNIxxxx
Företag: H Värde: 100 SNIxxxx		Företag: H Värde: 0 SNIxxxx

PK: Företag i koncernens underlag
 PF: Företag i finansstatistikens underlag
 PE: Företag i enkätundersökningens underlag

PK = 800
 PF = 400
 PE = 245
 PK > PF > PE

Vi har valt att visa tre olika sätt på hur Postens värden har beräknats:

- Underlag till Postkoncernens siffror (PK).
- Underlag till finansstatistikens siffror (PF).
- Underlag till enkätundersökningens siffror (PE).

Företag är de företag som finns med i urvalsramen och företag A hos PK är samma som företag A hos PF tillika PE osv. Värdet representerar det värde som redovisas i de olika undersökningarna. Företag A hos PK redovisar hela sin verksamhet enligt resultaträkningen likaså hos PF men hos PE redovisas bara den verksamhet som Posten har beräknat ska avspegla renodlad postverksamhet och är dessutom rensad från intern fakturering. SNI64110 är Postbefordran via Postverket. SNIxxxx representerar alla andra branscher.

5.2 Omsättning enligt momsmaterialet

Ekonomiska uppgifter om de enkätundersökta branscherna finns i de momspliktiga företagens momsdeklarationer. I momsmaterialet hade postbefordran och annan postbefordran en total omsättning på 22 021 miljoner kronor 1996. Denna uppgift ska jämföras med undersökningens omsättning på 21 103 miljoner kronor.

Skillnaden förklaras bl.a. av att definitionerna på omsättning inte helt överensstämmer mellan de två olika källorna. I momsmaterialet kan t.ex. försäljning av anläggningstillgångar ingå i begreppet omsättning.

5.3 Finansstatistik för företag

De undersökta branscherna undersöks även i finansstatistik för företag. År 1996 fanns det enligt finansstatistiken totalt 76 företag och 45 291 anställda inom företag med postverksamhet. Enligt undersökningen fanns det 140 företag och 48 211 anställda.

Omsättningen enligt finansstatistiken var 22 405 miljoner kronor 1996 jämfört med undersökningens 21 103 miljoner kronor.

Kostnaderna enligt företagsstatistiken var 22 615 miljoner kronor medan enkätundersökningen visar kostnader på 21 024 miljoner kronor.

Skillnaderna i undersökningsresultaten förklaras i huvudsak av att Posten inte avgränsas på samma sätt. I föreliggande undersökning ingår hela Postkoncernen med undantag för den finansiella verksamheten (Postgirot, Postens bankverksamhet o.d.) som en undersökningsenhet medan i finansstatistiken undersöks varje företag i Postkoncernen som en separat enhet.

Strukturförändringar inom Posten bl.a. i form av s.k. outsourcing av verksamheter som klassificeras till andra branscher än SNI 641 och internförsäljning mellan företag inom koncernen leder till en lägre sysselsättning i finansstatistiken och samtidigt högre rörelseintäkter och -kostnader.

6 Tillgänglighet

6.1 Primärmaterialet

Primärmaterial i form av enkäter förvaras under två år, därefter gallras/förstörs det. Efter två år lämnas det ADB-registrerade primärmaterialet till långtidsarkivering.

Databaserat primärmaterial ligger som SQL-tabeller på ES/TNs SQL-server.

6.2 Upplysningar

Helena Asp
Statens Institut för KommunikationsAnalys (SIKA)
Box 17 213
104 62 Stockholm
Telefon: 08-506 206 72
Fax: 08-506 206 10
E-post: helena.asp@sika-institute.se

Anna Björk
Statistiska centralbyrån, tjänstenäringsstatistik (ES/TN-Ö SCB)
701 89 Örebro
Telefon: 019-17 63 06
Fax: 019-17 70 86
E-post: anna.bjork@scb.se